

BACCALAURÉAT GÉNÉRAL

SESSION 2017

POLONAIS

Lundi 19 juin 2017

LANGUE VIVANTE 1

Durée de l'épreuve : **3 heures**

Séries **ES** et **S** – coefficient : **3**

Série **L** Langue vivante obligatoire (LVO) – coefficient : **4**

Série **L** LVO et Langue vivante approfondie (LVA) – coefficient : **8**

L'usage des calculatrices électroniques et du dictionnaire est interdit.

Dès que ce sujet vous est remis, assurez-vous qu'il est complet.
Ce sujet comporte 5 pages numérotées de 1/5 à 5/5.

Répartition des points

Compréhension de l'écrit	10 points
Expression écrite	10 points

Dokument 1:

Kawa czy herbata?

Skąd wzięła się w Polsce kawa?

Podczas gdy na amerykańskim i europejskim kontynencie króluje mała czarna, w Afryce, Azji, Rosji czy Wielkiej Brytanii wciąż panuje moda na „tea time”. A w Polsce? Z czego wynikają preferencje Polaków?

5 Historia kawy zaczęła się w IX-wiecznej Etiopii. Do Europy kawa dotarła dzięki imperium tureckiemu na przełomie XVI i XVII wieku. W historii popularyzacji napoju pojawił się też polski akcent: wygrana przez króla Jana III Sobieskiego bitwa pod Wiedniem. Polski król był wielkim smakoszem i znawcą tego napoju, a ten fakt zachęcił możnych¹ ówczesnego świata do otwarcia się na konsumpcyjne nowinki.

10 Po oblężeniu² Wiednia Jerzy Franciszek Kulczycki, żołnierz i dyplomata, jako zdobywc³ wojenną wybrał kawę i otworzył w mieście pierwszą kawiarnię.

15 Na początku dostęp do kawy mieli nieliczni arystokraci i duchowni. – W Europie napój zaczął zyskiwać na znaczeniu od połowy XVII wieku, kiedy w Anglii i Francji otwarto pierwsze „domy kawy”. Kawa i kawiarnie, w których debatowano, tworzono, a nawet spiskowano⁴, budziły zainteresowanie, ale i kontrowersje. Poza samą otoczką⁵ istotny był też aspekt pobudzający, który kawa zawdzięcza zawartości kofeiny.

Podniebienia Polaków napój podbił na przełomie XVII i XVIII wieku. – Pierwsi rozsmakowali się w niej gdańszczanie. Początkowo pili ją najzamożniejsi, potem wykształcił się ziemiański zwyczaj jej przyrządzania opisany chociażby w „Panu Tadeuszu” – wyjaśnia dr Tomaszewska-Bolątek.

20 Pierwszą kawiarnię na ziemiach polskich założył w Warszawie Henry Duval. Początki były bardzo trudne, bo pierwsze punkty szybko padały z powodu braku zainteresowania.

25 Bez dodatku drogiego wówczas cukru napój powszechnie uznawany był za niesmaczny, a nawet szkodliwy. Dlatego szybko zaczęto dodawać m.in. mleko, słodką śmietanę, cukier, a nawet sól. Mocna kawa z dodatkami nazywana była przez cudzoziemców „kawą po polsku”, słaba zaś – „niemiecką” lub „śląską”.

¹ puissants, riches, influents

² siège

³ prise de guerre

⁴ spiskować-comploter

⁵ contexte

Skąd wzięła się w Polsce herbata?

Kawa przysłała z Turcji i została rozpropagowana na europejskich salonach, herbatę zaś zawdzięczamy kontaktom Rosji z Mongołami.

30 Według jednej z legend tradycja picia herbaty sięga starożytnych Chin. W 2737 roku p.n.e⁶. mityczny cesarz Shennong przypadkowo zaparzył pierwszy napar z liści herbaty. Czy to prawda? Nie sposób tego ustalić, wiadomo jednak, że pierwsze zapiski na temat napoju pochodzą dopiero z X wieku p.n.e., a receptury zbioru⁷ i parzenia herbaty – z XVIII-wiecznego tomu poezji Lu Yu „Księga herbaty”.

35 Ekspansja herbaty z Chin nastąpiła zarówno na wschód (Japonia i Korea), jak i na zachód od mocarstwa. Wskutek podbojów Azji Środkowej przez Mongołów napój dotarł do Rosji, a stamtąd do Europy Środkowo-Wschodniej.

Uważa się, że Rosjanie poznali herbatę w 1638 roku. Tradycyjnie przygotowywano ją w samowarze. Piciu mocnego naparu⁸ towarzyszyło też spożywanie słodkości.

40 Wraz ze wzrostem wpływów carskiej Rosji na ziemiach polskich, obok kawy, rozpowszechniła się też herbata. Z czasem wyparła⁹ małą czarną. W XIX wieku kawa była dostępna raczej tylko w dużych miastach, a po Rewolucji październikowej stała się bardzo rzadkim produktem. W okresie Związku Radzieckiego czasem sprowadzano¹⁰ ją z Kuby i Wietnamu. Obecnie jej udział w rynku z roku na rok rośnie, ale jest postrzegana głównie jako modny napój dla ludzi młodych.

45 Jako że polskie ziemie w czasach radzieckich znajdowały się pod wpływem gospodarki ZSRR¹¹, również i mieszkańcy PRL¹² cierpieli na niedobór¹³ kawy. Do upadku imperium na śniadanie piliśmy więc mocną, czarną, słodzoną herbatę. Powrót do kawy nastąpił wraz z integracją z zachodnimi rynkami zbytu i przejmowaniem ich zwyczajów konsumpcyjnych.

Marta Tomasziewicz, www.newsweek.pl, 28-10-2015

⁶ p.n.e.- avant Jésus-Christ

⁷ zbiór - récolte

⁸ infusion

⁹ wypierać-supplanter

¹⁰ importować

¹¹ ZSRR-URSS

¹² PRL-Pologne Populaire (1944-1989)

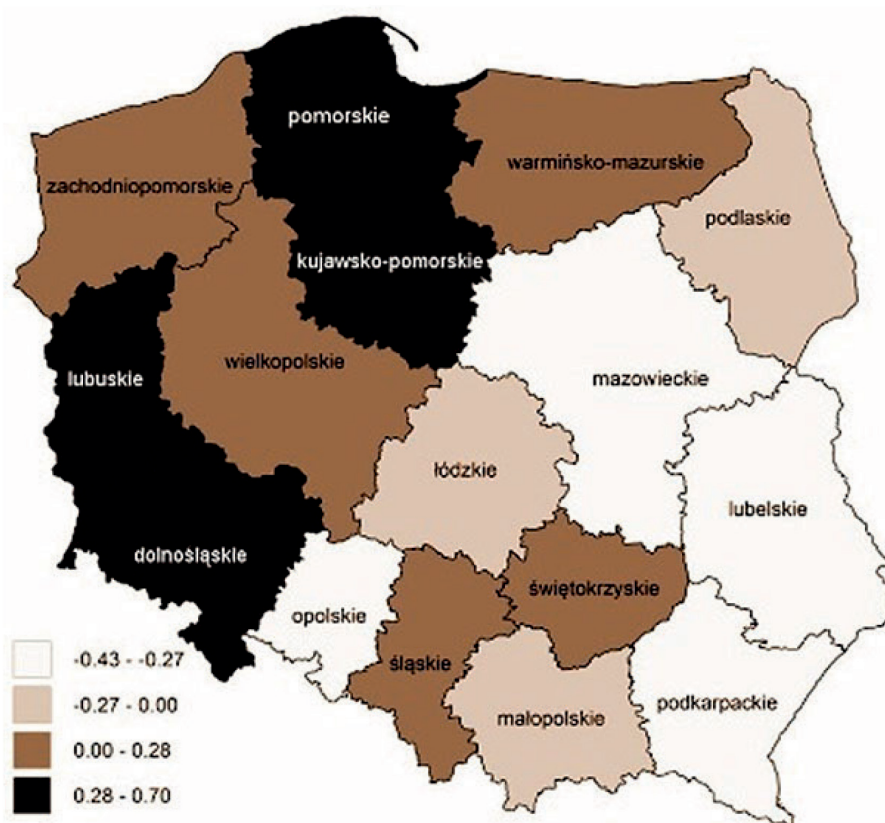
¹³ pénurie

Dokument 2

Obraz polskiego rynku kawy

Polacy nie należą do narodów kawiarzy, a spożycie¹ kawy w Polsce jest wciąż na bardzo niskim poziomie. Przeciętny Polak rocznie wypija napar z 2,5-3 kg kawy. W Niemczech średnia wynosi 7-9 kilogramów, a w krajach skandynawskich jest to nawet 14 kilogramów na mieszkańca. Należy jednak zwrócić uwagę, że w przeciągu ostatnich 10 lat, konsumpcja kawy w Polsce wzrosła aż o 80 proc.

Odchylenie od średniego rocznego spożycia kawy
na osobę w Polsce w 2012 roku [kg]

Źródło: <http://www.msp.gov.pl/pl/przekształcenia/serwis-gospodarczy/wiadomosci-2013>

¹ konsumpcja

TRAVAIL À FAIRE PAR LE CANDIDAT

Le candidat rédige ses réponses exclusivement sur sa copie, les présente dans l'ordre et les numérote conformément au sujet.

I. COMPRÉHENSION DE L'ÉCRIT (10 points)

Tous les candidats traiteront les questions suivantes.

Répondez aux questions suivantes :

1. Gdzie i kiedy zaczęła się historia kawy?
2. Jaką drogą kawa dotarła do Europy?
3. Który król polski przyczynił się do popularyzacji kawy w Europie?
4. Dlaczego na początku kawa nie smakowała Polakom?
5. W jakim znanym polskim tekście literackim możemy przeczytać opis parzenia kawy?
6. Jaką drogą dotarła do Polski herbata?
7. W którym roku Rosjanie poznali herbatę?
8. Skąd pochodziła kawa, którą Polacy pili za czasów Związku Radzieckiego?

Seuls les candidats des séries S et ES et ceux de la série L qui ne composent pas au titre de la LVA (Langue Vivante Approfondie) traiteront la question suivante.

9. Czy według statystyk Polacy piją dzisiaj dużo kawy? Podaj szczegóły.

Seuls les candidats composant au titre de la LVA (Langue Vivante Approfondie) traiteront la question suivante :

9. Czy mieszkańcy PRL pili z przyjemnością na śniadanie mocną, czarną herbatę? Dlaczego?

II. EXPRESSION ÉCRITE (10 points)

Afin de respecter l'anonymat de votre copie, vous ne devez pas signer votre composition, citer votre nom, celui d'un camarade ou celui de votre établissement.

Seuls les candidats des séries S et ES et ceux de la série L qui ne composent pas au titre de la LVA (Langue Vivante Approfondie) traiteront UN des trois sujets suivants en 200 mots chacun environ.

Seuls les candidats composant au titre de la LVA (Langue Vivante Approfondie) traiteront DEUX des trois sujets suivants en 150 mots chacun environ.

1. Opisz i przeanalizuj mapę z dokumentu numer 2 oraz odpowiedz na pytanie: Jakie są według Ciebie plusy i minusy picia kawy?
2. Czy zgadzasz się z opinią, że Polacy piją bardzo mało kawy? Co chętnie piją do posiłków? Porównaj zwyczaje polskie i francuskie.
3. Czy myślisz, że kawa i herbata są dobre dla zdrowia? Czym można je zastąpić, przygotowując ciepłe napoje?